

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2023/24:MJU5y

Energipolitikens långsiktiga inriktning

Till näringsutskottet

Näringsutskottet har gett miljö- och jordbruksutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2023/24:105 Energipolitikens långsiktiga inriktning och eventuella följdmotioner i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över propositionen och över motionerna 2023/24:2853 (S, C) yrkande 5, 2023/24:2845 (V) och 2023/24:2855 (MP) yrkandena 5, 6, 7 och 9, i de delar som rör utskottets beredningsområde. Utskottet föreslår att näringsutskottet tillstyrker propositionen i dessa delar och avstyrker motionsyrkandena. I yttrandet finns tre avvikande meningar (S, V, C, MP).

Utskottets överväganden

Propositionen

I propositionen anför regeringen att Sveriges konkurrenskraft och välfärd bygger på tillgång till fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser. För att nå klimatmålen och möjliggöra den gröna omställningen behöver ytterligare steg tas i elektrifieringen av industrin och transportsektorn. Med den elektrifiering som samhället står inför väntas elbehovet i Sverige öka kraftigt.

För att kunna möta samhällets ökade behov av el och samtidigt säkerställa god försörjningstrygghet krävs en omfattande utbyggnad av elproduktionskapacitet, elnät och lagringsmöjligheter samt förbättrade möjligheter för flexibilitet. Energisystemet behöver utvecklas samtidigt som det pågår annan viktig samhällsutveckling, exempelvis inom totalförsvaret. Utvecklingen behöver också ske på ett kostnadseffektivt sätt för samhället, med hänsyn till bl.a. hushållens ekonomi.

Regeringen lägger fram propositionen för att tydliggöra den långsiktiga inriktningen för energipolitiken. I propositionen föreslås ett planeringsmål som handlar om att planeringen av det svenska elsystemet ska ge förutsättningar att leverera den el som behövs för en ökad elektrifiering och för att möjliggöra den gröna omställningen. Regeringen föreslår också ett leveranssäkerhetsmål om att det svenska elsystemet ska ha förmågan att leverera el där efterfrågan finns, i rätt tid och i tillräcklig mängd, i den utsträckning det är samhällsekonomiskt effektivt. Omotiverade hinder i elsystemet ska undanröjas för att skapa förutsättningar för en effektiv marknad som främjar konkurrenskraftiga priser.

Regeringen bedömer vidare att det finns behov av att se över det nuvarande energieffektiviseringsmålet. Propositionen tar även ett brett grepp om elsystemet.

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2853 av Fredrik Olovsson m.fl. (S, C) anför motionärerna att regeringens förslag till planeringsmål och leveransmål bör avslås. I yrkande 5 anför att regeringen bör återkomma till riksdagen med nya bedömningar och förslag. Motionärerna framhåller bl.a. att regeringen i propositionen lyfter fram att vindkraften är det som på kort sikt kan stå för merparten av den tillkommande elproduktion, men att det varken anges konkreta ambitionsnivåer eller förslag på insatser som kan öka tempot i utbyggnaden. Detta trots att det finns färdigutredda förslag kring lokala incitament.

Birger Lahti m.fl. (V) föreslår i kommittémotion 2023/24:2845 att riksdagen avslår regeringens proposition. Motionärerna anför bl.a. att det är

angeläget att Sverige fortsätter att värna sitt fossiloberoende och bygger ut den förnybara produktionen för att klara klimatomställningen.

I kommittémotion 2023/24:2855 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 5 föreslås ett mål om ett 100 procent fossilfritt energisystem till 2035. Motionärerna anser att det vore relevant att ha ett mål om att hela energisystemet ska bli fossilfritt och att det bör ske till 2035 om Sverige ska klara klimatomställningen.

I yrkande 6 i samma motion anförs att prioriterade åtgärder från Klimaträttsutredningen och Miljöprövningsutredningen ska genomföras för att förkorta tillståndprocesserna utan att försämra näringslivets miljöarbete. Motionärerna menar att det krävs en kraftsamling för snabbare tillståndprocesser samt reformer och incitament som ökar acceptansen för ny förnybar elproduktion för att potentialen i utbyggnaden av ny förnybar energi ska realiseras.

Vidare anförs i yrkande 7 att kommuner och närboende bör ges ersättning, att närboende bör få möjlighet att bli delägare samt att det kommunala vetot ska tidigareläggas.

I yrkande 9 i denna del anförs att det bör införas ett mål om att Sverige ska vara självförsörjande i fråga om förnybara bränslen 2030. Enligt motionärerna ska Sverige år 2030 vara självförsörjande inom hållbart producerade förnybara bränslen samtidigt som uttaget ur den svenska skogen måste ske på ett hållbart sätt.

Kompletterande uppgifter

Effektiva tillståndprocesser

I augusti 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att se över systemet för miljöprövning och lämna förslag på de ändringar och åtgärder som krävs för att uppnå en modernare och mer effektiv miljöprövning (dir 2020:86). Genom tilläggsdirektiv (dir 2021:57) förlängdes och utvidgades uppdraget, med bl.a. att utredaren skulle se över hur tidsbegränsning av tillstånd och omprövning av tillstånd och villkor skulle kunna bli effektiva och verkningsfulla medel för att säkerställa att verksamheter och åtgärder bedrivs med moderna miljövillkor, i syfte att nå miljö- och klimatmålen. Miljöprövningsutredningen överlämnade i juni 2022 betänkandet Om prövning och omprövning – en del av den gröna omställningen (SOU 2022:33). I betänkandet lämnas en rad förslag som syftar till att tillsammans göra prövningsprocesserna snabbare och enklare utan ett försämrat miljöskydd. Utredningen föreslår bl.a. att ändringsprövning ska vara huvudregel när någon ansöker om att ändra en miljöfarlig verksamhet, att det ska bli tydligare var gränsen går mellan tillstånds- och anmälningsplikt för ändring av en tillståndspliktig verksamhet, att det ska införas en obligatorisk omprövning av befintliga domar och beslut för att förse miljöfarliga verksamheter med moderna miljövillkor samt att regeringen ska ge berörda riksintressemyndigheter i uppdrag att ta fram strategier och planeringsdokument med

syftet att hantera målkonflikter och därigenom möjliggöra en snabbare grön omställning. Betänkandet har remissbehandlats. I Regeringskansliets propositionsförteckning för riksmötet 2023/24 redovisas att regeringen ska överlämna en proposition med titeln Steg på vägen mot en mer effektiv miljöprövning till riksdagen under våren 2024.

Den 31 mars 2021 redovisade Klimaträttsutredningen delbetänkandet En klimatanpassad miljöbalk för samtiden och framtiden (SOU 2021:21). I delbetänkandet lämnas förslag som innebär att alla som tillämpar miljöbalken ska arbeta för att minimera klimatförändringarna och ges möjlighet att föregripa lagstiftningens obligatoriska krav. Den 18 maj 2022 slutredovisade Klimaträttsutredningen sitt uppdrag i betänkandet Rätt för klimatet (SOU 2022:21). Utredningen anför bl.a. att det finns ett visst rättsligt utrymme för att ge klimatet större tyngd i förhållande till andra skyddsintressen enligt miljöbalken men att utrymmet är mycket begränsat. Utredningen har bl.a. tittat på möjligheten att väga klimatnytta mot negativ påverkan på människors hälsa och miljön genom en särskild avvägningsregel i miljöbalken eller på något annat sätt och föreslår bl.a. förändringar i platsvalsregeln i 2 kap. 6 § miljöbalken. Klimaträttsutredningens betänkanden har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Den 12 juni 2023 tillsatte regeringen utredningen Förenklade och förkortade tillståndprocesser enligt miljöbalken (dir. 2023:78). Enligt direktivet ska utredningen se över och lämna förslag på hur tillståndsprövningen enligt miljöbalken kan förenklas och förkortas genom att göra prövningen mer flexibel, effektiv och förutsebar. I syfte att säkra näringslivets konkurrenskraft, öka investeringsviljan och främja en effektiv industriell klimatomställning, vilket bidrar till att klimat- och miljömålen kan nås, ska utredningen bl.a. utreda hur det svenska regelverket kan förändras så att Sverige inte ställer högre eller överlappande krav i förhållande till vad de relevanta EU-regelverken kräver. Detta gäller särskilt i fråga om processuella krav och möjligheten att nyttja de undantag från ordinarie krav som finns. Dessutom ska utredningen se över om tillståndsprövningen enligt miljöbalken bör delas upp på andra sätt än i dag, samt utreda och ta fram förslag på hur förutsebarheten kan öka i tillståndsprövningsprocessen, genom bl.a. tydligare regler för innehållet i ansökan och hur prövningen ska avgränsas. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2024.

Den 21 december 2023 presenterades Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll (skr. 2023/24:59). I handlingsplanen anför regeringen att tillståndsprövningsprocesserna enligt miljöbalken bör utformas så att Sverige kan möta klimatomställningens utmaningar på ett effektivt sätt. Förändringar bör genomföras i systemet för miljöprövning för att möjliggöra kortare, mer förutsebara och effektivare tillståndsprövningsprocesser. Regeringen hänvisar till att det under de senaste åren har tagits flera initiativ för att utveckla miljöprövningen som ett verktyg i den gröna omställningen. Enligt regeringen bör delar av Miljöprövningsutredningens förslag i betänkandet SOU 2022:33 genomföras i syfte att underlätta för miljö- och klimatförbättrande investeringar genom

olika förändringar i miljöprövningen. Regeringen framhåller dock att det kommer att krävas ytterligare förändringar i systemet för miljöprövning för att möjliggöra kortare, mer förutsebara och effektivare tillståndprocesser och att regeringen därför tillsatt en utredning om förenklade och förkortade tillståndprocesser enligt miljöbalken. Enligt regeringen ska utredningen ta ett större grepp om frågan om miljöprövning än vad som hittills har gjorts och överväga olika åtgärder i syfte att effektivisera prövningarna så att Sverige kan möta klimatomställningens utmaningar och säkra näringslivets konkurrenskraft.

Riksdagen har mellan 2017 och 2022 riktat ett antal tillkännagivanden till regeringen om att effektivisera tillståndprocesserna och förkorta handläggningstiderna för miljöprövning. I april 2024 behandlade miljö- och jordbruksutskottet ett motionsyrkanden som berörde behovet av effektiva tillståndprocesser (bet. 2023/24:MJU13). Utskottet anförde bl.a. att det råder bred enighet om behovet av att förenkla och effektivisera tillståndprocesserna för miljöprövning och att det är en förutsättning för att de investeringar som krävs för att framtidens klimat- och energiförsörjningsutmaningar ska kunna genomföras, och för att främja svensk industri och svenska företags konkurrenskraft i en grön omställning.

Kommunal tillstyrkan av vindkraft

För att få tillstånd att uppföra vindkraftverk krävs enligt 16 kap. 4 § miljöbalken att den kommun som kraftverken ska uppföras i tillstyrker etableringen. Bestämmelsen tillkom i samband med att den s.k. dubbelprövningen av vindkraftsanläggningar avskaffades den 1 augusti 2009. En tillståndspliktig vindkraftsanläggning prövades tidigare enligt både plan- och bygglagen (2010:900) och miljöbalken. Ändringen i regelverket gjordes i syfte att effektivisera handläggningen och förkorta handläggningstiderna för att främja vindkraftsutbyggnaden i Sverige, samtidigt som prövningen skulle förbli omsorgsfull och rättssäker. Syftet med bestämmelsen om kommunal tillstyrkan var att kommunens inflytande över vilka ändamål som kommunens mark- och vattenområden är mest lämpade för inte skulle minska.

I juni 2022 avslag riksdagen proposition 2021/22:210 Tidigt kommunalt ställningstagande till vindkraft (bet. 2021/22:MJU28, rskr. 2021/22:421). I propositionen föreslog regeringen att en kommun på begäran skulle ta ställning till om en viss plats kan tas i anspråk för vindkraft eller inte. Kommunens ställningstagande skulle motiveras, lämnas inom nio månader från det att en begäran kommit in och utgöra en processförutsättning. Miljö- och jordbruksutskottet bedömde att lagförslaget inte skulle bidra till att säkra Sveriges växande elbehov och göra tillståndprocesserna för vindkraftsetableringar effektivare och mer förutsägbara eftersom kommunerna enligt förslaget skulle ta ställning till etablering av vindkraft utifrån ett alltför begränsat underlag och därför sannolikt i hög utsträckning skulle komma att neka vindkraftsetableringar för att inte riskera att projekt som godkänts i ett

senare skede visar sig ha omfattande negativ inverkan på kommuninvånarnas närmiljö. Utskottet hänvisade vidare till att det pågick en utredning om kompensation och incitament och att villkoren för lokal kompensation måste klargöras först om acceptansen för vindkraft ska öka. Utskottet anförde att regeringen skulle återkomma till riksdagen i frågan när villkoren var klargjorda.

Regeringen gav den 7 april 2022 en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag för att stärka kommunernas incitament att medverka till utbyggnad av vindkraft, i syfte att klara klimatomställningen och den ökade elektrifieringen av samhället (dir. 2022:27). Utredaren skulle bl.a. lämna förslag till system för att kompensera dem vars omgivning påtagligt påverkas av vindkraftsutbyggnad, lämna förslag för att ge kommunerna stärkta incitament att medverka till utbyggd vindkraft samt redovisa möjliga insatser, utöver stärkta incitament, som stärker kommunernas förmåga att stödja utbyggnad av vindkraften. Betänkandet Värdet av vinden (SOU 2023:18) presenterades den 27 april 2023. Utredningen föreslår bl.a. att närboende ska kompenseras genom ett årligt belopp baserat på avståndet till en vindkraftspark, att ägare som bor i intilliggande fastigheter ska ha rätt till inlösen som baseras på det marknadsvärde som finns innan vindkraftsparken byggs samt att en kommun ska få rätt att förena ett ja till en vindkraftspark med krav på finansiering för det lokala samhällets utveckling. För att ytterligare stärka kommunernas förmåga att medverka till utbyggd vindkraft föreslår utredningen även att Energimyndigheten ges i uppdrag att upprätta en vägledning till lagen om kommunala energiplaner (kraftslagsneutralt) samt att ett tillfälligt stöd delas ut till kommuner för planering av utbyggd fossilfri elproduktion (120 miljoner kronor 2024 – 2027). Betänkandet har remitterats, och förslagen bereds nu inom Regeringskansliet.

Tillståndsprövning av havsbaserad vindkraft

Den 4 maj 2023 beslutade regeringen om kommittédirektiv för utredningen En ordnad prövning av havsbaserad vindkraft (dir. 2023:61). Enligt direktiven ska en särskild utredare analysera hur regelverket för användning av havsområden vid etablering av vindkraft kan förbättras och hur tillståndsprövningen av vindkraft i Sveriges ekonomiska zon kan bli mer effektiv och tydlig. Syftet är att åstadkomma en prövningsordning som ger förutsättningar för en ökad utbyggnad av havsbaserad vindkraft, samtidigt som andra samhällsintressen beaktas. Utredaren ska bl.a. analysera hur ensamrätt till etablering av vindkraft i ett område i allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon bör regleras, hur ett anvisningssystem kan utformas för områden i allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon som är särskilt lämpliga för havsbaserad vindkraft, hur en avgift eller ersättning för att bedriva verksamheter inom allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon bör tas ut, samt hur prövningen enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon och lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, i de delar de avser havsbaserad vindkraft, kan samlas i en

lag som ger förutsättningar för en samordnad, modern och effektiv prövning av sådan verksamhet. Uppdraget ska redovisas senast den 28 juni 2024.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Sverige står inför en omfattande och nödvändig omställning av energiförsörjningen. En fortsatt ökad elektrifiering av industrin och transportsektorn kommer att krävas för att nå klimatmålen och möjliggöra den gröna omställningen, och utskottet delar regeringens bedömning att Sveriges konkurrenskraft och välfärd förutsätter tillgång till fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser.

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen betonat behovet av att förenkla och effektivisera tillståndsprocesserna vid miljöprövning. Det är enligt utskottet en förutsättning för att de investeringar som krävs för att möta framtidens klimat- och energiförsörjningsutmaningar ska kunna genomföras. Det är positivt att regeringen i propositionen anför att tillståndsprocesserna bör förenklas och förkortas för att öka takten i utbyggnaden samtidigt som hänsyn tas till t.ex. natur- och kulturmiljöer, riksintressen och andra motstående intressen. Utskottet noterar att tidigare föreslagna åtgärder för att förbättra tillståndsprocesserna nu bereds samt att en ny utredning om tillståndsprocesser enligt miljöbalken har tillsatts.

Vidare noterar utskottet att regeringen uppskattar att vindkraften på kort sikt kan stå för majoriteten av den tillkommande elproduktionen. I likhet med regeringen ser utskottet behov av att identifiera och hantera potentiella intressekonflikter mellan utbyggnad av elproduktion och andra samhällsnyttor, som livsmedelsproduktion eller biologisk mångfald. Utskottet noterar att det har lämnats flera utredningsförslag om hur kommuners förmåga att medverka till utbyggd vindkraft kan främjas och om hur de som påtagligt påverkas av vindkraftsutbyggnad kan kompenseras. Därtill noterar utskottet att regeringen har tillsatt en utredning om tillståndsprövning av havsbaserad vindkraft, med syftet att ge förutsättningar för en ökad utbyggnad av havsbaserad vindkraft samtidigt som andra samhällsintressen beaktas.

Liksom regeringen anser utskottet att utöver en fortsatt elektrifiering av transportsektorn behöver den svenska produktionen av fossilfria alternativ öka för att möjliggöra en utfasning av fossila bränslen. Utskottet noterar regeringens avsikt att främja utveckling och produktion av nya fossilfria bränslen och att regeringen arbetar för en fortsatt växande svensk bioekonomi som bidrar till en ökad tillgång till biomassa och minskad sårbarhet i samhället och som skapar såväl miljö- och klimatnytta som sysselsättning i hela landet.

Sammanfattningsvis anser miljö- och jordbruksutskottet att näringsutskottet bör tillstyrka propositionen i de delar som rör miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde och avstyrka motionerna 2023/24:2853 (S, C) yrkande 5, 2023/24:2845 (V) och 2023/24:2855 (MP) yrkandena 5, 6, 7 och 9.

Stockholm den 2 maj 2024

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), John Widegren (M), Joakim Järrebring (S), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S), Helena Storckenfeldt (M), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S), Marlène Lund Kopparklint (M), Kajsa Fredholm (V), Stina Larsson (C), Beatrice Timgren (SD), Elin Nilsson (L), Johan Löfstrand (S) och Rashid Farivar (SD).

Avvikande meningar

1. Energipolitikens långsiktiga inriktning (S, C)

Joakim Järrebring (S), Malin Larsson (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S), Stina Larsson (C) och Johan Löfstrand (S) anför:

Sverige ska ha ledartröjan i omställningen. Det ger ökad konkurrenskraft och exportmöjligheter för våra företag. Det ger bättre säkerhet genom ökad självförsörjning och minskat beroende av fossila bränslen. Det har också potential att leda till tusentals nya arbetstillfällen. Sverige kan bli världens första fossilfria välfärdsland. Förutsättningarna för detta är goda, med en industri som ligger långt fram när det gäller grön omställning och ny-industrialisering. Men det kräver ökad elektrifiering, dvs. betydligt mer fossilfri el, stärkt energieffektivisering samt förbättrad lagring och flexibilitet, och det redan i närtid.

För att skapa bättre planeringsförutsättningar har vi sedan länge velat se en ny bred politisk energiöverenskommelse som omfattar alla fossilfria kraftslag och där både mål och medel för att nå dessa mål ingår. Detta har tyvärr inte hörtsammats, då den nya regeringen hävdats att den redan har majoritet för sin politik och att en sådan överenskommelse således är obehövlig. Den lösning som främst lyfts fram är ny kärnkraft. Investeringar i nya kärnkraftsreaktorer är något som bör ses i ett 100-årsperspektiv, mot bakgrund av att det rör sig om långa och komplicerade byggtider, drifttid under åtskilliga decennier, tidsödande reaktorrivning och krav på omhändertagande av kärnavfall. Då är det inte konstigt att det som efterfrågas av näringsliv och elproducenter är bred politisk samsyn om behov och inriktning. Det skapar bättre förutsättningar för att hantera återstående marknadsosäkerhet och finansieringsfrågor. Investeringsbeslut utgår till syvende och sist från de ekonomiska förutsättningar som gäller och kan förväntas, och målet för politiken här bör givetvis vara så låga och konkurrenskraftiga priser som möjligt, för både företag och hushåll.

Effektiv energianvändning kan uppnås antingen genom energieffektivisering, som innebär att samma nytta kan uppnås med lägre energianvändning alternativt att högre nytta kan nås med samma energimängd, eller med efterfrågefleksibilitet, dvs. flytt av energianvändning tidsmässigt utifrån prissignaler. Möjligheterna till effektivare energianvändning är således något som har effekt för såväl planeringsmålet som leveranssäkerhetsmålet.

Slutligen menar vi att många av de frågor som i övrigt behandlas i propositionen som rör de olika kraftslagen, värmemarknader, gas och koldioxid-avskiljning är något som bör tas om hand inom ramen för en bred energiöverenskommelse. Trots att det förefaller allt mer angeläget kan vi konstatera att för det kraftslag som i propositionen lyfts fram som det som på kort sikt kan stå för merparten av tillkommande elproduktion, nämligen vindkraft, inte anges vare sig konkreta ambitionsnivåer eller förslag på insatser

som kan öka tempot i utbyggnaden, trots att det finns färdigutredda förslag kring lokala incitament. Den stora volym ny kraft som ligger på regeringens bord färdig för beslut i form av havsbaserad vindkraft och på länsstyrelsernas bord i form av solcellsparkar berörs inte, och i stället föreslås större krav på dessa kraftslag, vilket kommer att försena ny produktion ytterligare. Regeringen bör därför återkomma med nya bedömningar av dessa frågor.

Mot bakgrund av det som anförts ovan anser vi att näringsutskottet bör tillstyrka kommittémotion 2023/24:2853 av Fredrik Olovsson m.fl. (S, C) yrkande 5.

2. Energipolitikens långsiktiga inriktning (V)

Kajsa Fredholm (V) anför:

Mitt partis mål står fast: att Sverige ska uppbära ett hundra procent förnybart energisystem i framtiden där vindkraft, vattenkraft och solkraft tillsammans med bioenergi förser Sverige med energi. Jag och mitt parti vill göra massiva investeringar i förnybar elproduktion. Vi föreslår därför ett investeringsstöd på 50 miljarder kronor under 10 år till lokal förnybar elproduktion. Investeringarna riktas till förnybar lokal elproduktion till konkurrenskraftigt elpris, med kravet att det ska vara till gagn för svensk industri och svenska hushåll. Det omfattar investeringar i såväl lokal förnybar elproduktion som överföringskapacitetsutbyggnad till lokal- och regionalnät samt anslutning till transmissionsnät. Till skillnad från många andra länder är Sverige inte särskilt beroende av fossila energislag för att producera el. Sol-, vind- och vattenkraft hjälper oss att fasa ut kärnkraften i närtid. Det är angeläget att Sverige fortsätter att värna sitt fossiloberoende och bygger ut den förnybara produktionen för att klara klimatomställningen.

Det energislag som har störst möjlighet till snabb utbyggnad och med genomgående goda ekonomiska kalkyler är vindkraften. Såväl havsbaserad som landbaserad vindkraft har god potential att bidra till klimatomställningen. En kraftig utbyggnad av havsbaserad vindkraft tillsammans med en väsentligt mer utvecklad vätgasproduktion och vätgaslagringskapacitet, för att på så sätt jämna ut toppar och dalar i elförsörjningen under året, är en förutsättning för att klara elförsörjningen framöver. Samtidigt som kärnkraften förutsätter allt större investeringar för att kunna fortsätta att drivas så sjunker investeringskostnaderna för vindkraft och solkraft. Jag och mitt parti vill öka acceptansen för vindkraft genom att lagstifta om en produktionsbaserad ekonomisk ersättning som går till de lokalsamhällen där vindkraft byggs. Det behövs bättre incitament för utbyggnad av vindkraft, både land- och havsbaserad, genom att man gynnar den kommun och de boende i närområdet där vindkraften ska byggas. Möjligheten till kommunalt veto mot vindkraft bör avskaffas. Vi vill också avskaffa anslutningsavgiften för havsbaserad vindkraft för att få fart på utbyggnaden.

Mot bakgrund av det som anförts ovan anser jag att näringsutskottet bör tillstyrka kommittémotion 2023/24:2845 av Birger Lahti m.fl. (V).

3. Energipolitikens långsiktiga inriktning (MP)

Emma Nohrén (MP) anför:

Sverige har sedan länge ett elsystem med en väldigt låg andel fossil energi. Över 98 procent av den el som produceras i Sverige är fossilfri. Regeringens nya mål om ett fossilfritt elsystem till 2040 får därför anses som måttligt ambitiöst. Sett till hela energisystemet, däremot, är Sverige fortfarande fast i ett tungt fossilberoende. Under 2021 kom 26 procent av den tillförda energin i Sverige från fossila bränslen. Den stora användningen av fossil energi i Sverige återfinns alltså inom industrin och transportsektorn, som tillsammans med elsektorn är en del av Sveriges energisystem. För Sveriges del vore det relevant med ett mål om att hela energisystemet ska bli fossilfritt. Ska Sverige klara klimatomställningen behöver det ske till 2035. Jag och mitt parti föreslår därför ett mål om ett hundra procent fossilfritt energisystem till senast år 2035.

Vi vill storsatsa på förnybar och billig energi och se strategier och konkreta mål för ökad produktion av vind- och solkraft. Vindkraften är redan i dag den överlägset billigaste energikällan, vilket har lett till att företag i dag står på kö för att bygga i Sveriges bästa vindlägen. Forsvarsmakten stoppar i dag en alltför stor mängd förnybar energi. Forsvaret bör i stället verka för att möjliggöra att mer förnybar elproduktion kommer till stånd som en del av det civila försvarsarbetet och arbeta mer konstruktivt för ökad samexistens genom exempelvis villkorade tillstånd. Incitamenten för kommuner och närboende att välkomna vindkraft behöver stärkas. Även solenergin har en stor potential i Sverige och ökar mycket snabbt. Hittills har dock solceller framför allt satts upp på villatak och lägenhetshus, något som gjort att hushållen sparat in pengar på sina elräkningar. Sverige har halkat efter vad gäller den storskaliga solenergiproduktionen. Både större solcellsparker och anläggningar för solvärme har potential att bidra till Sveriges klimatomställning. För att potentialen i utbyggnaden av ny förnybar energi ska realiseras krävs en kraftsamling för snabbare tillståndsprocesser samt reformer och incitament som ökar acceptansen för ny förnybar elproduktion. Jag och mitt parti anser att det brådskar att genomföra prioriterade åtgärder från Klimaträtsutredningen och Miljöprövningsutredningen för att förkorta tillståndsprocesserna utan att försämra näringslivets miljöarbete. Vi vill inrätta en lokal elbonus som ger Sveriges kommuner och regioner betalt för deras befintliga och till kommande förnybara elproduktion, reformera och tidigarelägga det kommunala vetot för att säkerställa en rättssäker prövning av vindkraftsansökningar samt ge närboende möjlighet att bli delägare och få rätt till arrende från vindkraftsbolagen där det byggs vindkraftverk. Vi vill även återinföra det stöd för anslutningsavgiften för havsbaserad vindkraft som regeringen avskaffat.

Vidare föreslår vi ett mål om att Sverige år 2030 ska vara självförsörjande inom hållbart producerade förnybara bränslen samtidigt som uttaget ur den svenska skogen måste ske på ett hållbart sätt. Den ökade efterfrågan i

kombination med behovet av att bevara biologisk mångfald visar att det krävs en bredd av åtgärder för att uppnå detta. Förnybara drivmedel ska i ökad omfattning komma från inhemsk produktion av biodrivmedel, samtidigt som elektrifieringen och ett minskat trafikarbete minskar efterfrågan på bränslen inom vägtransporter. Över tid utgör förnybara drivmedel en allt större del i omställningen för flyget och sjöfarten.

Mot bakgrund av det som anförts ovan anser jag att näringsutskottet bör tillstyrka kommittémotion 2023/24:2855 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 5, 6, 7 och 9.